

2011-12-06

B E S L U T

Nordea Bank AB
Att: Styrelsens ordförande

105 71 STOCKHOLM

FI Dnr 11-9195

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Beslut om anmärkning och straffavgift

Finansinspektionens beslut (att meddelas den 7 december 2011 kl. 08.00)

1. Finansinspektionen meddelar Nordea Bank AB (516406-0120) en anmärkning.

(15 kap. 1 § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse)

2. Nordea Bank AB ska betala en straffavgift på tre miljoner (3 000 000) kronor.

(15 kap. 7–9 §§ lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse)

Hur man överklagar, se *bilaga*.

Sammanfattning

Nordea Bank AB (Nordea eller banken) är ett bankaktiebolag som har Finansinspektionens tillstånd att driva bankverksamhet. Nordea var ett av de bolag som ingick i Finansinspektionens undersökning av hur finansiella företag hade anpassat sina ersättningsystem till Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:6) om ersättningspolicy i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag (ersättningsreglerna).

Finansinspektionen har under året gjort en uppföljande undersökning av Nordea och funnit att Nordea har fattat beslut som strider mot ersättningsreglerna och sin egen ersättningspolicy. Detta eftersom banken inte har skjutit upp delar av den rörliga ersättningen till risktagare. Mot den bakgrunden bedömer Finansinspektionen att Nordea inte har följt ersättningsreglerna och därmed inte heller uppfyllt kravet på god riskhantering.

1 Ärendet

1.1 Bakgrund

Nordea Bank AB är ett bankaktiebolag med tillstånd att driva bankrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF). Nordea har även värdepapperstillstånd enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden (LV).

Nordea var ett av de företag som ingick i Finansinspektionens undersökning i december 2010 av hur 41 företag hade anpassat sina ersättningssystem till ersättningsreglerna.¹ Undersökningen avsåg rörliga ersättningar beslutade under 2010 och innehöll en granskning av Nordeas ersättningspolicy. Det innefattade en bedömning av om policyn hade grundats på en tillräcklig riskanalys, om alla former av rörlig ersättning hade beaktats vid tillämpning av ersättningsreglerna, om banken hade identifierat vilka anställda som kan påverka bankens risknivå (risktagare) samt om banken skjutit upp del av den rörliga ersättningen till risktagare i enlighet med ersättningsreglerna.

1.2 Bankens ersättningssystem

Nordea har i ärendet redogjort för hur banken har tillämpat fyra olika program för rörlig ersättning i Nordeakoncernen, nämligen: Vinstandelsprogrammet, Guidelines for Variable Salary Part (VSP), Guidelines for Bonus in Asset Management, Markets, Corporate Finance (AMT) och Långsiktigt Incitamentsprogram (LTIP 2008). Programmen har dokumenterats i riktlinjer som banken har lämnat till Finansinspektionen (riktlinjerna).

2 Tillämpliga bestämmelser

2.1 Kravet på riskhantering

Enligt 6 kap. 2 § LBF ska ett kreditinstitut identifiera, mäta, styra, internt rapportera samt kontrollera de risker som dess rörelse är förknippad med. Det framgår av 6 kap. 5 § samma lag att styrelsen ansvarar för att det finns skriftliga interna riktlinjer och instruktioner i den omfattning som behövs för att uppfylla kraven i 6 kap. 2 § LBF och för att i övrigt styra rörelsen. Det är styrelsen i ett kreditinstitut som enligt 6 kap. 4 b § LBF ansvarar för att kreditinstitutet kan hantera sina risker för att uppfylla kravet på riskhantering.

---

¹ Resultatet av undersökningen publicerades den 21 februari 2011 i rapporten ”Bonus: Följer företagen reglerna?”

2.2 Ersättningsreglerna

Finansinspektionen har utfärdat föreskrifter och allmänna råd om ersättningspolicy i bl.a. kreditinstitut. De regler som tillämpas i det här ärendet (FFFS 2009:6) började gälla den 1 januari 2010 och som framgår av avsnitt ”Nya föreskrifter” nedan har de numera upphört att gälla och ersatts med nya. Dessa äldre ersättningsregler tillämpas därför i detta ärende. Hänvisningar i detta beslut till *ersättningsreglerna* avser de äldre reglerna om inte annat anges.

Ersättningsreglerna är baserade på bestämmelserna i 6 kap. 2 § LBF om effektiv riskhantering. Enligt ersättningsreglernas bindande föreskrifter ska styrelsen i ett bolag fastställa en ersättningspolicy. Av denna ska grunderna framgå för hur ersättningar ska fastställas samt hur policyn ska tillämpas och följas upp. Ersättningspolicyn ska vara förenlig med och främja en effektiv riskhantering i banken och inte uppmuntra till ett överdrivet risktagande. Syftet med kravet på en ersättningspolicy är att ett bolag ska kunna hantera riskerna i verksamheten. Utformningen av ersättningspolicyn ska därför grundas på en analys av vilka risker ersättningspolicyn kan vara förknippad med. En riskanalys ska bedöma hur samtliga risker i ett bolags rörelse kan påverkas av ersättningssystemets utformning. En ersättningspolicy ska vara utformad så att ersättningsreglerna följs. Styrelsen ansvarar även för att ersättningspolicyn tillämpas och följs upp.

Finansinspektionen har i anslutning till de bindande föreskrifterna även utfärdat allmänna råd om hur föreskrifterna bör tillämpas. Ett bolag kan välja att inte följa ett allmänt råd om det kan visa att kraven i lagreglerna och föreskrifterna uppfylls på ett annat sätt.

Bindande föreskrifter

Styrelsen i ett bolag ska enligt 2 kap. 1 § och 3 kap. 1 § ersättningsreglerna fastställa en ersättningspolicy som ska vara grundad på en tillräcklig riskanalys. Ersättningspolicyn ska i sin tur beskriva hur ersättningssystemet är uppbyggt, hur det ska tillämpas och följas upp.

Med begreppet *rörlig ersättning* avses enligt 1 kap. 3 § 7 ersättningsreglerna ”en på förhand till belopp eller omfattning inte fastställd, vanligtvis resultatbaserad, del av ersättningen. Som rörlig ersättning räknas, i detta sammanhang, inte provisionsbaserad lön som är utan koppling till sådana framtida riskåtaganden vilka kan komma att ändra företagets resultat- eller balansräkning”.

Med *anställd som kan påverka företagets risknivå* avses enligt 1 kap. 3 § 2 i ersättningsreglerna ”en anställd tillhörande en personalkategori som i tjänsten utövar eller kan utöva ett inte oväsentligt inflytande på företagets risknivå. Dessa personalkategorier definieras i företagets ersättningspolicy och ska normalt omfatta bland annat anställda i ledande positioner, kontrollfunktioner och ledande strategiska befattningar (t.ex. affärsområdeschef), handlare/mäklare inom kapi-

talmarknad och anställda med ansvar för kreditgivning (t.ex. ledamot i en kreditkommitté)”.

Det är enligt 3 kap. 1 § ersättningsreglerna ett företags styrelse som ska besluta om ersättningen till den verkställande direktören och till anställda som har det övergripande ansvaret för någon av företagets kontrollfunktioner. Styrelsen ska också besluta om åtgärder för att följa upp tillämpningen av företagets ersättningspolicy.

Av 1 kap. 4 § ersättningsreglerna framgår att föreskrifterna och de allmänna råden endast gäller i den mån de är förenliga med tillämplig arbetsrättslagstiftning. Därutöver framgår av samma paragraf att föreskrifterna och de allmänna råden inte påverkar förpliktelser enligt redan gällande, bindande avtal.

Allmänna råd

Enligt de allmänna råden till 2 kap. 1 § ersättningsreglerna bör ersättningspolicyn gynna ett bolags långsiktiga intressen. Vidare bör resultatet över en hel konjunkturcykel beaktas vid resultatmätning liksom de risker som resultatet är förenat med. De allmänna råden anger även att minst 60 procent av den rörliga ersättningen till en anställd som kan påverka företagets risknivå bör skjutas upp minst tre år. Den rörliga ersättningen bör kunna minskas eller tas bort helt om resultatet måste justeras i efterhand eller om bolagets ställning försämras.

Nya föreskrifter

Den 1 mars 2011 infördes Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2011:1) om ersättningssystem i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag med tillstånd för diskretionär portföljförvaltning. I och med ikraftträdandet av dessa nya regler upphörde de äldre ersättningsreglerna att gälla. Övergångsbestämmelserna är begränsade och inte tillämpliga i detta fall.

3 Finansinspektionens bedömning

3.1 Uppskjutande och bortfall av rörlig ersättning

De krav som ställs på hur ett bolag ska ta fram en ersättningspolicy samt att policyn bl.a. ska grundas på en tillräcklig analys av de risker som ersättningssystem kan ge upphov till framgår av avsnitt 2.2 ovan.

Nordea har gjort en riskanalys som redogör för hur banken avser att hantera den rörliga ersättningen för anställda som potentiellt kan ha en icke oväsentlig påverkan på bankens risknivå. Banken har även i ersättningspolicyn fastställt att minst 60 procent av den rörliga ersättningen ska skjutas upp i minst tre år för risktagare.

Finansinspektionens utredning visar att Nordea i april 2010 betalade 8 416 700 euro som rörlig ersättning till risktagare i banken. Ersättningen baserades på 2009 års resultat och som redogörs för nedan sköts endast en mindre del av ersättningen upp i enlighet med ersättningsreglerna som började gälla den 1 januari 2010.

Nordea hänvisar i sitt yttrande till undantagsbestämmelsen i 1 kap. 4 § ersättningsreglerna, vilken medger undantag från att tillämpa ersättningsreglerna för redan gällande och bindande avtal. Nordea menar att avtalen om rörlig ersättning som banken har med sina anställda utgör bindande avtal i den mening som avses i ersättningsreglerna och som en följd av detta har banken inte tillämpat bestämmelserna om uppskjuten utbetalning. Efter en frivillig överenskommelse med 54 av bankens risktagare har Nordea dock skjutit upp delar av den rörliga ersättningen för dessa risktagare.

Nordea gör i sitt yttrande gällande att de riktlinjer som reglerar bonussystemen VSP och AMT är en del av de anställdas anställningsavtal och därmed ingår i det bindande avtalet med de anställda. Nordea menar att villkoren för den rörliga ersättningen är ett bindande avtal som banken inte kan ändra på då den inte förbehållit sig rätten att under löpande bonusår, eller retroaktivt, ensidigt göra ändringar i villkoren för den rörliga ersättningen. Nordea hänvisar även till att, då utbetalningstidpunkten i riktlinjerna angetts vara i april, det utgör en bindande förpliktelse för Nordea att göra en sådan utbetalning i april 2010. Nordea menar att om banken ensidigt skulle ha beslutat att dela upp utbetalningen på flera år så skulle detta anses vara ett avtalsbrott.

Det är inte Finansinspektionens uppgift att tolka civilrättsliga avtal. Denna uppgift faller på avtalsparterna och domstolarna inom ramen för allmänna principer för avtalstolkning. Finansinspektionen ska däremot bedöma om Nordea uppfyllt kraven på riskhantering enligt LBF och ersättningsreglerna. Det innebär att Finansinspektionen vid bedömningen om 1 kap. 4 § är tillämplig, inte kan bortse från avtalsinnehållet. Finansinspektionen måste nämligen ta del av innehållet i avtalet för att kunna bedöma om undantagsregeln är tillämplig.

Finansinspektionen kan konstatera att det i de anställningsavtal som Nordea gett in det endast finns en kortfattad passus om att den anställda har möjlighet att erhålla rörlig ersättning. Någon tydlig hänvisning till vare sig bonussystemet VSP eller AMT finns inte i dessa anställningsavtal. Riktlinjerna avseende VSP och AMT anger att den rörliga ersättningen slutligen ska grundas på en diskretionär bedömning. Av riktlinjerna för AMT framgår vidare att den verkställande direktören i banken har en möjlighet att justera det slutliga bonusbeloppet per avdelning. Det framgår således av de båda riktlinjerna att den rörliga ersättningen grundas på en diskretionär bedömning, vilket innebär att den rörliga ersättningen under vissa omständigheter kan justeras.

Anställningsavtal utgör civilrättsligt bindande avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare. Enbart det förhållandet innebär dock inte att ett avtal ska anses vara bindande i ersättningsreglernas mening. Det krävs att det finns avtalsvillkor som

innebär att företaget är avtalsrättsligt förhindrat att följa ersättningsreglerna, eller att sådana villkor kan intolkas i avtalet. Finansinspektionen uttalade därför i sina frågor och svar kopplade till ersättningsreglernas tillämpning att avtalsvillkor som innebär att företaget diskretionärt kan avgöra storleken på ersättningen inte omfattas av undantaget.

Finansinspektionen har i denna utredning tagit del av en handfull exempel på anställningsavtal som Nordea menar omfattas av undantaget i 1 kap. 4 § ersättningsreglerna. Nordea har bedömt att avtalen är bindande på ett sätt som har förhindrat banken att skjuta upp den rörliga ersättningen. Det behövs emellertid enligt Finansinspektionen ingen tolkning av avtalsinnehållet för att konstatera att inget av dessa avtal innehåller några tydliga positiva förpliktelser att betala ut en viss, eller på ett visst sätt, bestämd rörlig ersättning vid en viss tidpunkt. Det innebär att de i och för sig bindande anställningsavtalen inte reglerar de frågor som behandlas i det aktuella regelverket.

I samband med att ersättningsreglerna trädde i kraft var Nordea, liksom övriga företag som ska följa ersättningsreglerna, skyldigt att anpassa sina ersättningssystem till regelverket. För företagen innebär detta ett betydande och resurskrävande arbete. För Nordeas del verkar detta arbete ha begränsats till att göra frivilliga överenskommelser med en liten andel av risktagarna. Däremot har banken för det stora flertalet av risktagarna begränsat anpassningen till regelverket till en målinriktad avtalstolkning. Det har inneburit att man inte har skjutit upp någon rörlig ersättning för den absoluta merparten av risktagarna.

Finansinspektionen kan därför inte se att det fanns något hinder för Nordea att skjuta upp utbetalningen av den rörliga ersättningen i enlighet med ersättningsreglerna inom ramen för innehållet i anställningsavtalen.

Vid denna bedömning kan Finansinspektionen konstatera att Nordea i strid med ersättningsreglerna och sin egen ersättningspolicy direkt har betalat ut stora summor rörlig ersättning till risktagare i banken. Genom att underlåta att skjuta upp utbetalningen av en del av den rörliga ersättningen har banken omöjliggjort en justering i efterhand av den rörliga ersättningen. Nordea har därmed brutit i sin hantering av de rörliga ersättningarna i banken. Banken har inte heller på annat sätt säkerställt att den uppfyllt kravet på en god riskhantering enligt 2 kap. 1 § ersättningsreglerna.

4 Finansinspektionens övervägande om ingripande

4.1 Tillämpliga bestämmelser

Finansinspektionen ska enligt 15 kap. 1 § LBF ingripa om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt LBF, andra författningar som reglerar institutets verksamhet, dess bolagsordning, stadgar eller reglemente eller interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar institutets verksamhet. Finansinspektionen kan ingripa genom att förelägga ett företag att vidta åtgärd för att komma tillrätta med en viss situation eller genom att ge

företaget en anmärkning. Är överträdelsen allvarlig ska kreditinstitutets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, ska institutet få en varning.

I det fall ett kreditinstitut har meddelats ett beslut om anmärkning eller varning följer av bestämmelserna i 7–9 §§ LBF att Finansinspektionen får besluta att företaget ska betala en straffavgift. Straffavgiften ska uppgå till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor.

4.2 Nordeas åtgärder

Nordea har uppgett att identifierade risktagare ingick nya ersättningsavtal inför sommaren 2010. De nya avtalen inkluderade bl.a. regler om utbetalning, uppskjutande och bortfall av ersättning i enlighet med ersättningsreglerna. Nordea har bedömt att det därefter inte fanns några ersättningsförpliktelser som stred mot ersättningsreglerna.

4.3 Bedömning av överträdelserna och val av ingripande

Finansinspektionens utredning visar att Nordea, genom att direkt betala ut den rörliga ersättningen till risktagare i banken, har fattat beslut som strider mot såväl bankens ersättningspolicy som Finansinspektionens ersättningsregler. Banken har således inte tillämpat det allmänna rådet om uppskjutande av rörlig ersättning. Finansinspektionen konstaterar att som en följd av att banken inte har skjutit upp delar av den rörliga ersättningen till risktagare har banken inte heller möjliggjort för en tillämpning av det allmänna rådet om bortfall av rörlig ersättning. Sammantaget innebär det att Nordea inte uppfyllt kraven i 6 kap. 2 § LBF om effektiv riskhantering.

Nordea uppdrog åt en advokatbyrå att utreda frågan huruvida avtalen om rörlig ersättning är bindande, eller inte, i ersättningsreglernas mening. När Nordea beslutade om utbetalning av 2009 års rörliga ersättning rättade sig banken efter advokatbyråns slutsats, nämligen att det rörde sig om bindande avtal som det inte fanns möjlighet att frånga. Det är emellertid alltid bankens eget ansvar att se till så att regler följs. Vid bedömningen av överträdelsens allvarlighet bör hänsyn även tas till storleken av det belopp som betalats ut i strid med ersättningsreglerna. Överträdelsen innebär inte enbart att en större summa pengar, som enligt ersättningsreglerna borde ha skjutits upp till minst 60 procent, har utbetalats direkt utan även att banken förlorat möjligheten att i efterhand kunna justera den rörliga ersättningen, om det senare hade visat sig att resultatet inte uppfyllts.

Finansinspektionen bedömer att de brister i Nordeas hantering av risker förknippade med ersättningssystem är av sådan art och omfattning att banken ska meddelas en anmärkning, trots de åtgärder som banken har vidtagit för att rätta till bristerna. En annan bedömning skulle innebära att ett företag, genom medvetet eller vårdslöst handlande, kan underlåta att tillämpa ersättningsreglerna utan att riskera en sanktion.

Anmärkningen ska förenas med en straffavgift. Straffavgiften får uppgå till högst tio procent av föregående års omsättning för ett bolag, dock högst 50 miljoner kronor. Årsomsättningen för Nordea enligt den senast fastställda årsredovisningen uppgår till ca 46,4 miljarder kronor. Straffavgiften kan därför högst uppgå till 50 miljoner kronor. Straffavgiften ska ses som en gradering av överträdelserna. Mot bakgrund av överträdelsernas karaktär beslutar Finansinspektionen att avgiften ska bestämmas till 3 miljoner kronor, vilket motsvarar sex procent av maximal avgift.

Straffavgiften tillfaller staten och faktureras av Finansinspektionen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen (Bengt Westerberg, ordförande, Margareta Åberg, Birgitta Johansson Hedberg, Eva Lindström, Hans Nyman och Martin Andersson, generaldirektör) efter föredragning av juristen Sara Björkman. I den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Per Håkansson, enhetscheferna Mattias Anjou, Martin Noréus och Martina Jäderlund samt finansinspektören Karin Grefberg deltagit.

FINANSINSPEKTIONEN

Bengt Westerberg
Styrelseordförande

Sara Björkman
Jurist

DELGIVNINGSKVITTO

FI Dnr 11-9195
Delgivning nr 1

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Beslut om anmärkning och straffavgift

Beslut avseende anmärkning och straffavgift den 7 december 2011 till
Nordea Bank AB.

Jag har denna dag tagit del av handlingen.

.....
DATUM

.....
NAMNTECKNING

.....
NAMNFÖRTYDLIGANDE

.....
EV. NY ADRESS

.....

.....

.....

Detta kvitto ska sändas tillbaka till Finansinspektionen **omgående**. Om kvittot inte skickas tillbaka kan delgivning ske på annat sätt, t.ex. genom stämningssman.

Om du använder det bifogade kuvertet är återsändandet gratis.

Glöm inte att ange datum för mottagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL FÖRVALTNINGSRÄTTEN

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det. Skriv i så fall till Förvaltningsrätten, men sänd in skrivelsen till:

Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 STOCKHOLM.

Ange i er skrivelse ärendets nummer, vilket beslut ni överklagar, den ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras. Underteckna skrivelsen och ange namn och adress.

Överklagandet ska ha kommit in till Finansinspektionen inom tre veckor från den dag ni fick detta beslut. Om överklagandet kommer senare får det inte prövas.

Finansinspektionen sänder överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning, om Finansinspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.